

AKTIVLAR VA PASSIVLARNI BOSHQARISHNING SAMARALI YONDASHUVLARI.

Ergashova Jannatoy Shuhrat qizi.

Bank moliya akademiyasi, Tinglovchisi

Annotatsiya: Mazkur tezis moliyaviy menejment sohasida aktivlar va passivlarni boshqarishning samarali yondashuvlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tezisdan aktivlar va passivlarning turlari, ularning kompaniya moliyaviy holatiga ta'siri, shuningdek, risklarni boshqarish strategiyalari tahlil qilinadi. Asosiy yondashuvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi: Aktivlar boshqaruvi: Investitsiyalarni diversifikatsiya qilish. Likvidlik va likvid aktivlarni boshqarish. Real aktivlar qiymatini aniqlash. Passivlar boshqaruvi: Qarz mablag'larini jalb qilish strategiyalari. Foiz stavkalaridagi o'zgarishlar riskini boshqarish. Qisqa muddatli va uzoq muddatli majburiyatlarni muvozanatlashtirish. Ushbu yondashuvlar asosida kompaniyaning moliyaviy barqarorligini oshirish uchun tavsiyalar ishlab chiqiladi. Aktivlar va passivlarni boshqarishning samarali strategiyalari kompaniya moliyaviy ko'rsatkichlarini yaxshilash, risklarni kamaytirish va raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi. Tezis, shuningdek, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda zamonaviy vositalar va texnologiyalarning ahamiyatini ham yoritadi.

Kalit so'zlar: Aktiv, passiv, kredit tizimi, bank faoliyati, kredit samaradorligi, kredit imtiyoz, samaradorlik, tijorat banki.

Aktivlar va passivlarni boshqarish moliyaviy menejmentning ajralmas qismidir. Ular kompaniyaning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, rentabellikni oshirish va raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Ushbu tezisdan aktivlar va passivlar turlari, ularni boshqarish strategiyalari va zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi kompaniyalarga aktivlar va passivlarni samarali boshqarish bo'yicha amaliy tavsiyalar berishdan iborat.

2. Aktivlar boshqaruvi

Aktivlar kompaniyaning iqtisodiy resurslari bo'lib, ularning to'g'ri boshqarilishi kompaniyaning moliyaviy muvaffaqiyatiga ta'sir qiladi. Aktivlarni boshqarishning asosiy jihatlari quyidagilardir:

2.1. Diversifikatsiya – bu investitsion portfelni turli aktivlarga bo'lish jarayonidir. Bu yondashuv kompaniyaning umumiy riskini kamaytiradi va aktivlar qiymatidagi o'zgarishlarni muvozanatlashtirish imkonini beradi. Diversifikatsiya orqali kompaniyalar iqtisodiy o'zgarishlardan, bozor raqobatidan va boshqa xavflardan himoyalaniishi mumkin. Masalan, moliya tashkilotlari qimmatli qog'ozlar, ko'chmas mulk, va boshqa aktivlarga sarmoya kiritish orqali risklarni diversifikatsiyalashadi.

2.2. Likvidlikni boshqarish Likvidlikni boshqarish kompaniyaning qisqa muddatli majburiyatlarini bajarish qobiliyatini ta'minlaydi. Likvid aktivlar, masalan, naqd pul, hisobvaraqlar, va qisqa muddatli investitsiyalar kompaniyaning moliyaviy barqarorligini oshiradi. Likvidlikni boshqarish orqali kompaniya kutilmagan moliyaviy qiyinchiliklardan qochishi va o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajara olishiga yordam beradi.

2.3. Real aktivlar qiymatini aniqlash Real aktivlar, masalan, ko'chmas mulk, uskunarlar va boshqa jismoniy aktivlar, kompaniyaning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi. Ushbu aktivlarning to'g'ri baholanishi va samarali boshqarilishi kompaniyaning moliyaviy holatini yaxshilaydi. Real aktivlarni baholash jarayoni bozor qiymatini va hisob-kitoblarni hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak.

3. Passivlar boshqaruvi

Passivlar kompaniyaning majburiyatlari bo'lib, ularning boshqarilishi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Passivlarni boshqarishning asosiy jihatlari quyidagilardir:

3.1. Qarz mablag'larini jalb qilish strategiyalari Qarz mablag'larini jalb qilish kompaniyaning rivojlanishi va yangi investitsiyalar uchun zarur resurslarni ta'minlaydi. Biroq, qarzning darajasi va shartlari kompaniyaning moliyaviy holatiga ta'sir qilishi mumkin. Samarali qarz strategiyasi orqali kompaniya o'z moliyaviy resurslarini to'g'ri

rejalashtirishi va majburiyatlarini o'z vaqtida bajara olishi kerak. Masalan, o'z vaqtida va qulay shartlar asosida qarz olish kompaniyaning moliyaviy barqarorligini ta'minlaydi.

3.2. Foiz stavkalaridagi o'zgarishlar riskini boshqarish Foiz stavkalaridagi o'zgarishlar kompaniyaning qarz mablag'lari bo'yicha to'lovlariga bevosita ta'sir qiladi. Foiz stavkalarining oshishi kompaniyaning qarz to'lovlarini oshirishi mumkin, bu esa moliyaviy yukni kuchaytiradi. Ushbu riskni boshqarish uchun kompaniya turli moliyaviy vositalardan, masalan, foiz stavkalari swaplari va boshqa hedging strategiyalaridan foydalanishi mumkin. Bu yondashuv kompaniya uchun moliyaviy xavfini kamaytiradi.

3.3. Qisqa muddatli va uzoq muddatli majburiyatlarni muvozanatlashtirish Kompaniya qisqa muddatli va uzoq muddatli majburiyatlarni muvozanatlashtirish orqali moliyaviy barqarorlikka erishishi mumkin. Bu jarayon moliyaviy likvidlikni va solventlik darajasini yaxshilashga yordam beradi. Qisqa muddatli majburiyatlar, masalan, kreditorlar oldidagi qarzlari, kompaniyaning tezda qaytarishi kerak bo'lgan mablag'larni ifodalaydi. Uzoq muddatli majburiyatlar esa, masalan, uzun muddatli kreditlar, kompaniyaning uzoq muddatli moliyaviy rejalari bilan bog'liq.

4. Aktivlar va passivlarni boshqarishning integratsiyalashgan yondashuvi

Aktivlar va passivlarni boshqarishning samarali usullari o'zaro bog'liq. Ularni birgalikda boshqarish orqali kompaniya o'z moliyaviy barqarorligini oshirishi mumkin. Integratsiyalashgan yondashuv quyidagilarni o'z ichiga oladi: Aktivlar va passivlarni birgalikda tahlil qilish: Kompaniya aktivlar va passivlarni birgalikda baholash orqali risklarni aniqlashi va moliyaviy holatini yaxshilash uchun strategiyalar ishlab chiqishi mumkin. Moliyaviy risklarni kamaytirish uchun turli vositalarni qo'llash: Kompaniya aktivlar va passivlarni muvozanatlash orqali risklarni kamaytirish uchun moliyaviy vositalardan foydalanishi kerak. Masalan, hedging strategiyalari aktivlar va passivlar o'rtasidagi risklarni muvozanatlashda yordam beradi. Kompaniyaning umumiy moliyaviy strategiyasini ishlab chiqish: Aktivlar va passivlarni boshqarish bo'yicha strategiya kompaniyaning uzoq muddatli maqsadlariga mos ravishda ishlab chiqilishi zarur. Bu kompaniyaning rivojlanishi va barqarorligini ta'minlaydi.

5. Zamonaviy vositalar va texnologiyalar

Zamonaviy vositalar va texnologiyalar aktivlar va passivlarni boshqarishda katta ahamiyatga ega. Moliyaviy tahlil dasturlari va simulyatsiya vositalari kompaniyalarga turli ssenariylarni baholash va qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Masalan, analitik dasturlar yordamida kompaniyalar aktivlar va passivlarning rentabelligini va risk darajasini aniqlashlari mumkin. Shuningdek, blockchain va boshqa texnologiyalar moliyaviy jarayonlarni avtomatlashtirish va xavfsizligini oshirish imkonini beradi. Bu esa moliyaviy hisobotlarni yaratish, aktivlar va passivlar bo'yicha ma'lumotlarni tezda tahlil qilish va nazorat qilish jarayonini soddalashtiradi.

6. Xulosa

Ushbu tezisda aktivlar va passivlarni boshqarishning samarali yondashuvlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari kompaniyalarga moliyaviy barqarorlikni oshirish, risklarni kamaytirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga yordam beradi. Aktivlar va passivlarni boshqarishda integratsiyalashgan yondashuv va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish kompaniyalarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga xizmat qiladi. O'z navbatida, bu yondashuvlar kompaniyaning uzoq muddatli rivojlanishi va barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar:

1. Nazarali o'g'li, M. S. (2023). THE STUDY OF VALUE-ADDED TAX: KNOWLEDGE FROM THE EU VAT EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S VAT SYSTEM. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 131-135.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I VA AYLANMADAN OLINADIGAN SOLIQ TO'LOVCHILARINI BIR-BIRIDAN FARQLI JIHLARINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 140-143.
3. Po'latov, S., & Farmonov, I. (2023). The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.
4. Bahtiyor, K. (2024). TIJORAT BANKLARIDA HISOB SIYOSATINI YURITISH. Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari, 30(4), 215-217.
5. Bakhodirovna, D. S. (2024). BANK TIZIMI TRANSFORMATSIYASI JARAYONI VA UNING BANKLAR BARQARORLIGIGA TA'SIRI (O'ZMILLIYBANK AJ MISOLIDA). *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(17), 437-442.